

הלבנות תמורה פרק ד

א. כיצד דין ולדות הקדשים: ולד שלמים, וולד תמורת שלמים הרי אלו כשלמים, והן עצמן כשלמים לכל דבר. וכן ולד התודה, וולד תמורתה הרי אלו יקרבו כתודה, אלא שאין טעונין לחם: שאין מביאין לחם אלא עם התודה עצמה, שנאמר "על-זבח התודה" (ויקרא ז, יב) עליו, ולא על ולדה ולא על תמורתה כמו שבארנו.

ב. במה דברים אמורים, בולדות עצמן; אבל ולדי ולדות, אינן קרובין שמתוך מעשיו נפר שהוא משהה אותן כדי לגדל מהן עדרים עדרים, ולפיכך קונסין אותו ולא יקריבין.

ג. ולד החטאת ימות, ואין צריך לומר ולד תמורתה. השוחט את החטאת, ומצא בה בן ארבעה חי הרי זה נאכל כבשר החטאת: שולדי הקדשים, במעי אמן הן קדושים.

ד. ולד תמורת העולה, וולד ולדה עד סוף העולם הרי אלו כעולה, והן עצמן יקרבו עולה. הפריש נקבה לעולתו, וילדה אף על פי שילדה זכר ירעה עד שיפל בו מום, ויביא בדמיו עולה.

ה. ולד תמורת האשם, וולד ולדה עד סוף העולם ירעו עד שיפל בהן מום, וימכרו ויפלו דמיהן לנדבה; ואם ילדה זכר אחר שהקריב אשמו, הולד עצמו יקרב עולה. הפריש נקבה לאשמו, וילדה תרעה היא ובנה עד שיפל בהן מום, וימכרו ויביא בדמי שניהם אשמו; ואם כבר הקריב אשמו, יפלו דמיהן לנדבה.

ו. כבר בארנו במעשה הקרבנות, שכל מקום שאנו אומרים יפלו לנדבה הוא שיתן המעות לשופרות שהיו במקדש, שבארנו כמה הן בשקלים; ובית דין מקריבין באותן המעות עולות נדבה, ונסכיהם משלצבור, ואינן טעונות סמיכה. אבל מקום שנאמר הוא עצמו יקרב עולה, או יביא בדמיו עולה הרי זו טעונה סמיכה, ונסכיה משלו.

ז. ולד המעשר, וולד תמורת המעשר, וולד תמורת הבכור, וולדות ולדותיהן עד סוף העולם הרי אלו לא יקרבו; אלא ירעו עד שיפל בהן מום, ויאכלו בבכור וכמעשר שנפל בהן מום. ולדות תמורת הבכור, לכוהן; וולדות מעשר ותמורתו, לבעליו.

ח. ולד תמורת הפסח, כתמורת הפסח: אם היתה אמו קרבה שלמים, ולדה יקרב שלמים; ואם היתה דינה שתמכר, ויביא בדמיה שלמים אף ולדה נמכר, ויביא בדמיו שלמים.

ט. הפריש נקבה לפסחו וילדה, או שהפרישה מעברת היא וילדה ירעו עד שיפל בהן מום, ויביא בדמיהן פסח; ואם נשארה נקבה זו עד אחר הפסח, או שילדה אחר הפסח תרעה היא וילדה עד שיפל בהן מום, ויביא בדמיהן שלמים.

י. ולדות הקדשים שיצאו דרך דפן, או שילדו טמטום ואנדרגינוס, וכלאים, וטרפה הרי אלו יפדו, ויביא בדמיהן קרבן הראוי להביא בדמי ולד שלזו. ולד בעלת מום הרי הוא כולד התמימה לכל דבר, ויקרב כראוי לו. קדשים שהפילו נפל או שליה יקברו, והרי הן אסורין בהנחה.

יא. המְשַׁנֶּה אֶת הַקִּדְּשִׁים מִקִּדְּשָׁה לִקִּדְּשָׁה, עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה: שְׁנֵאמַר בְּבִכּוּר "לֹא-יִקְדִּישׁ אִישׁ, אֹתוֹ" (ויקרא כז,כו), שְׁלֹא יַעֲשֶׂנוּ עוֹלָה וְלֹא שְׁלָמִים; וְהוּא הִדִּין לְשֹׂאֵר הַקִּדְּשִׁים, שְׁאִין מִשְׁנִין אוֹתָן מִקִּדְּשָׁה לִקִּדְּשָׁה אֶחָד קִדְּשֵׁי מִזְבֵּחַ, וְאֶחָד קִדְּשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת. פִּיּוּצָה: אִם הַקִּדְּשִׁים לְבֶדֶק הַהִיכָל, לֹא יִשְׁנֶה לְבֶדֶק הַמִּזְבֵּחַ; וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזֶה. וְאִין לּוֹקִין עַל לָאוּ זֶה.

יב. פִּיּוּצָה מִעֲרִימִין עַל הַבִּכּוּר, לְהַקְדִּישׁוֹ לְמִזְבֵּחַ הַקֹּדֶשׁ אַחֵר: מִקְדִּישׁוֹ בְּבֶטֶן קֶדֶם שְׂיֹלֵד, שְׁנֵאמַר "אֲשֶׁר-יִבְכֹּר לָהּ" . . . לֹא-יִקְדִּישׁ אִישׁ, אֹתוֹ" (ויקרא כז,כו) מְשִׁיבֵכֶּר, אִי אֵתָה מִקְדִּישׁוֹ; אֲבָל אֵתָה מִקְדִּישׁוֹ, בְּבֶטֶן. לְפִיכָךְ יֵשׁ לוֹ לֹמַר מַה שְׁבִמְעִיָּה שְׁלַמְבִּכְרַת זֶה, אִם הוּא זָכָר, הֲרִי זֶה עוֹלָה; אֲבָל אֵינּוּ יָכוֹל לֹמַר זִבְחֵי שְׁלָמִים שְׁאֵינּוּ מִפְּקִיעַ אוֹתוֹ מִקִּדְּשָׁתוֹ, כְּדִי לְהַנּוֹת בּוֹ. וְאִם אָמַר עִם יִצְיָאֵת רַב רֵאשׁוֹ, יִהְיֶה עוֹלָה הֲרִי זֶה בִּכּוּר, וְאֵינּוּ עוֹלָה.

יג. וְאִין מִעֲרִימִין עַל בְּהֵמַת הַקֹּדֶשׁ לְהַקְדִּישׁ עֲבָרָה קִדְּשָׁה אַחֲרָת, אֲלֹא הֲרִי הוּא בְּקִדְּשַׁת אָמוֹ: שְׂוִלְדוֹת הַקִּדְּשִׁים, מִמְּעִי אָמַם הֵם קִדְּשִׁים כְּמוֹ שְׁבִאֲרָנוֹ; וְהֲרִי כָּל עֹבֵר מֵהֵן בְּקִדְּשַׁת אָמוֹ, וְאֵינּוּ יָכוֹל לְשַׁנּוֹתוֹ בְּבֶטֶן כְּדֶרֶךְ שְׁעֲשֶׂה בְּבִכּוּר שֶׁהַבִּכּוּר, בִּיצִיאָתוֹ הוּא שְׁמַתִּקְדֵּשׁ.

יד. אָף עַל פִּי שְׁכָל חֲקֵי הַתּוֹרָה, גְּזֵרוֹת הֵם כְּמוֹ שְׁבִאֲרָנוֹ בְּסוֹף מְעִילָה, רָאוּי לְהַתְּבוּנָן בָּהֶן; וְכָל שְׁאֵתָה יָכוֹל לְתַן לוֹ טַעַם, תָּן לוֹ טַעַם: הֲרִי אָמְרוּ חֲכָמִים הָרֵאשׁוֹנִים, שֶׁהַמֶּלֶךְ שְׁלֵמָה הַבֵּין רַב הַטַּעֲמִים שְׁלֹכָל חֲקֵי הַתּוֹרָה.

טו. יִרְאֶה לִּי שְׁזֶה שְׁאֵמַר הַכְּתוּב "וְהָיָה-הוּא וְתַמּוּרְתּוֹ יִהְיֶה-קִדְּשׁ" (ויקרא כז,י; ויקרא כז,לג), כְּעִנְיָן שְׁאֵמַר "וְאִם-הַמִּקְדִּישׁ יִגָּאֵל, אֵת-בֵּיתוֹ: וַיִּסַּף חֲמִישִׁית כֶּסֶף-עֶרְכָּהּ, עָלָיו" (ויקרא כז,טו). יִרְדָּה תּוֹרָה לְסוֹף מַחֲשַׁבֶּת הָאָדָם, וְקִצַּת יִצְרוֹ הָרַע שְׁטַבְעוֹ שְׁלֹאֲדָם נוֹטָה לְהַרְבּוֹת קִנְיָנוֹ, וְלַחוּס עַל מְמוֹנוֹ, וְאָף עַל פִּי שְׁנֵדָר וְהַקִּדְּשִׁים, אִפְשָׁר שְׁחִזּוֹר בּוֹ וְנָחַם וַיִּפְדֶּה בְּפָחוֹת מְשֻׁוֹ; אָמְרָה תּוֹרָה אִם פְּדָה לַעֲצָמוֹ, יוֹסִיף חֲמֵשׁ.

טז. וְכֵן אִם הַקִּדְּשִׁים בְּהֵמָה קִדְּשַׁת הַגּוֹף, שְׁמָא יַחֲזוֹר בּוֹ; וְכִיּוֹן שְׁאֵינּוּ יָכוֹל לְפִדּוֹתָהּ, יַחֲלִיפְנָה בְּפָחוֹתָהּ מִמָּנָה, וְאִם תִּתֵּן לוֹ רְשׁוּת לְהַחֲלִיף הָרַע בַּיִפָּה, יַחֲלִיף הַיִּפָּה בָּרַע וַיֹּאמֶר טוֹב הוּא. לְפִיכָךְ סֵתָם הַכְּתוּב בְּפָנָיו, שְׁלֹא יַחֲלִיף, וְקִנְסוֹ אִם הַחֲלִיף, וְאָמַר "וְהָיָה-הוּא וְתַמּוּרְתּוֹ יִהְיֶה-קִדְּשׁ" (ויקרא כז,י; ויקרא כז,לג).

יז. וְכָל אֵלּוֹ הַדְּבָרִים כְּדִי לְכַף יִצְרוֹ, וּלְתַקֵּן דַּעוּתָיו. וְרוֹב דִּינֵי תּוֹרָה אֵינָן אֲלֵא עֲצוֹת מִרְחוּק מַגְדוֹל הַעֲצָה, לְתַקֵּן הַדַּעוֹת וּלְיֹשֵׁר כָּל הַמַּעֲשִׂים; וְכֵן הוּא אוֹמֵר "הֲלֹא כְּתַבְתִּי לָךְ, שְׁלָשִׁים בְּמַעֲצוֹת וְדַעַת. לְהוֹדִיעַךָ קִשְׁט, אֲמַרִי אֲמַת; לְהָשִׁיב אֲמָרִים אֲמַת, לְשִׁלְחִיךָ" (משלי כב,כא).

בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּסִיעֵן. נִגְמַר סֵפֶר תְּשִׁיעִי, בַּעֲזֶרֶת שְׁדִי. וּמִנִּין פְּרָקִים שְׁלֹסְפֵר זֶה, חֲמֵשָׁה וְאַרְבָּעִים: הַלְכוֹת קֶרֶבֶן פֶּסַח, עֲשֶׂרָה פְּרָקִים; הַלְכוֹת חֲגִיגָה, שְׁלוֹשָׁה פְּרָקִים; הַלְכוֹת בְּכוֹרוֹת, שְׁמוֹנֶה פְּרָקִים; הַלְכוֹת שְׁגָגוֹת, חֲמֵשָׁה עָשָׂר פְּרָקִים; הַלְכוֹת מַחֲסְרֵי כְּפָרָה, חֲמֵשָׁה פְּרָקִים; הַלְכוֹת תַּמּוּרָה, אַרְבָּעָה פְּרָקִים.